

SZENTES ÉS VIDÉKE

POLITIKAI LAP.

A CSONGRÁDVÁRMEGYEI GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KOZLÖNYE.

Megjelen vasárnap és csütörtökön.
Előfizetési ár:
Negyedévre 2 korona 50 fillér. félévre 5 kor. Egész évre 10 kor.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Kossuth-tér, Haris-ház,
hová a késiratok címzendők.

Hirdetéseket és nyilvtéri közleményeket
a kiadóhivatal
mérésékelt áron számít fel.

Útban a béke.

Mikor e sorokat írjuk, a szövetség pártok vezérlő-bizottságának a királyi üzenet fölött való első napi tanácskozása ismeretes csak előttünk, ennek a tanácskozásnak is jóformán csak a külső képe, mert hiszen — igen helyesen — úgy határoztak az első tanácskozás során a bizottságban, hogy egy királyi üzenetre adandó válasz megállapításáról lévén szó, úgy illik, hogy ezt a választ első kézből kapja és ismerje meg az, akinek szól: a király.

De bár csak külső képét ismerjük a bizottság tanácskozásának fővárosi lapársainak közléseiből, mi a magunk részéről, talán azért is, mert vágyva vágyunk a békére, úgy ítéljük meg a helyzetet magából az ismert tényből, hogy a bizottság csaknem három óras beható tanácskozás után sem hozott elutasítván döntő határozatot, hogy a királyi üzenet tartalma érdemes a legalaposabb megfontolásra, alkalmas arra, hogy figyelembevételre számot tartson és így — ha ezek a külső jelek nem csalnak, — útban van a béke, mely talán előbb bekövetkezik, mint sokan várják.

Hogy mi és velünk sok százezeren, akiknek kenyérkereső munkája nagyon is megérezte már a felforgatott közállapotok romboló, káros hatását, sóvárogva várjuk, kitörő lelkesedéssel köszöntjük a béke eljövételét, akárki hozza is azt, — ezt fölösleges ismételnünk; hiszen ennek a felzaklatott szenvedélyek ádáz, társadalom-rontó és nemzetpusztító tusái közepett nem egyszerű adunk hangos kifejezést.

A nemzeti lét vagy nemlét kérdésében immár eljutottunk a tizenkettedik órához. A válaszüton folyik most a vezérlőbizottság kockavetése és jaj volna ennek a szerencsétlen országnak, ha most is, mint mákor annyiszor egy év alatt ismét vakot vetnének, ha most is győzne a pártszenvédély és a párt-hiúság, a népszerűség elvesztésének kicsinyes feltétele az ország egyetemes érdéneke figyelembevétele fölött; ha most újból eldobná magát a bizottság határozata — ezúttal talán visszacserezhetetlenül a békés megegyezésnek azt a fonálát, melyet az Andrássy Gyula grófnak átadott szóbeli üzenet formájában a király — talán utolszor, a szövetség pártok kezébe adott.

A mutatkozó külső jelek után — ismétljük, — bízunk hozzá, hogy a vezérlő bizottságban a józan belátás

kerekedik ezúttal fölül minden mellétekinteten.

Komoly, érett megfontolás után, melynek most a királyi üzenetet alávetik, a helyzet parancsolta szükség követeli a legsürgősebben, a fenyegetett nemzeti alkotmány és jólét érdekében a békekötést. Nem ideig-óráig tartó, hanem szilárd, hosszú időre bebiztosított békekötést. Mert ha ténybeli igazságuk van is a szövetség pártoknak s ha ezt meg is állapítják, akkor sem lehet és nem szabad az országot, észszerűségi okokból, ezekkel a ténybeli igazságokkal a talnak állítaniuk.

Igaz magyar ember érzi és tudja jól megannyija, hogy a magyar vezényleti nyelv behozatala nem indokolatlan vágya a nemzetnek; de el kell ismerünk azt is, hogy ha a nemzet által alkotott törvény, — bár nem mint abszolút felségjogot, — a hadsereg vezérleti és vezényleti jogát a felségre ruházza át, akkor ezt a jogot tényleg a királynak is kell gyakorolnia.

Az alkotmánynak két egyenjogú tényezője van: a király és a nemzet. Tényleg a király lévén a végrehajtó hatalom birtokában, csak természetes, hogy e jogok gyakorlásában magát korlátozni nem hagyja. Nem jogosulatlan a koronának ez a felfogása, annál kevésbé, mert hiszen nem egy ízben tett már olyan kijelentést, hogy a magyar nyelv érvényesülésének jogát nem vitatja és hogy tisztára célszerűségi okok azok, melyek figyelembevételével a hadsereg vezényleti nyelvét a németet állapította meg. Nem vitás tehát az, hogy a kontroverz kérdésben ténybeli igazságuk van a szövetség pártoknak és e mellett mégis olyan az adott helyzet, hogy a korona ténybeli igazsága is épp ilyen kevésbé lehet vitás. Ellenben abban van a politikai érettség és az államférfiúi bölcsesség, hogy ennek a két ténybeli igazságnak romboló össztetűzését, a közjó érdekében elkerüljék s ha már batorul felidézett, — megszüntessük. Ezt parancsolja az alkotmány-mentés kényszerűsége s szeretjük hinni, hogy a szövetség pártok vezérlőbizottsága is eljutott ma már, annyi keserű csalódás árán ennek a kényszerűségnek a megismeréséhez.

Hogy egy esztendőnek testvért testvér ellen heccelő, sokszor erkölcsi javainkat kifosztó, a nemzeti vagyont pusztító és minden köztekintélyt leromboló, fékevesztett szenvedélyességű küzdelmei árán végre idejutottunk: e fölött ne rekriminaljunk most, ezekben a válságos pillanatokban és ezért ne érjen

szemrehányás senkit a jövőben sem. Az országpusztítás szomorú eseményeire borítsunk fátyolt. Ezt megtehetjük, ezt meg is kell tennünk a béke érdekében. De a jövő képét ne takarja semmi homály, a jövő képének úgy kell alakulnia, hogy a most kockára vetett nagy közjavak mielőbb visszanyerjék egész erőteljüket; úgy kell alakulnia, hogy a béke áldását hosszú ideig élvezhesse a nemzet és hogy a békeségnek abban a biztosított korszakában kitartó, fáradhatatlan munkával szerez-zük vissza, sőt sokasítsuk azt, amit nemzeti vagyomban és erőben veszítettünk.

A békét sóvárogjuk mi népmilliók, mert mi tudjuk, mi értjük át legjobban hogy a béke: az áldás, a béke: a munka, a béke: a fejlődés, a béke: az erő-gyűjtés, a béke: a megélés biztosítéka.

És aki az országnak, az országban mindannyiunknak a békét meghozza, akárki legyen is: az lesz ennek a nemzetnek sok keserű szenvedéstől és nyomortól megváltója. — is. —

Magyarország Amerikában. Alig néhány év. hogy felmerült az amerikai kivándorlás veszedelme, s ma ott tartunk, hogy valóságos nemzeti szerencsétlenségé nézte ki magát a kivándorlás. Nincs az a járvány, nincs az a háború, a mely annyira megtizedelné népünket, mint az olcsó utazás Amerikába, amelyet újabban teljes erejével támogat a kormány is.

Tíz év előtt alig tizenöt ezerre rugott az Amerikába kivándorló magyarok száma.

Tavaly kétszáznyolcvanezer ember hagyta el ezt a hazát, hogy tengerentúlon jobb megélhetést biztosítson magának. Ha az eddigihez hasonló arányban fog növekedni a kivándorlás, harminc esztendő múlva kihát és néptelen lesz az ország.

Emberek, nagyurak, képviselők, miniszterek eszméljete! Lassatok meg végre, hogy itt van a nagy nemzeti szerencsétlenség, amely minden ellenségnél biztosabban pusztítja el Magyarországot! Lassatok meg, hogy ha ezen a bajon nem segítetek, néhány évtized múlva nem lesz már min segíteni, nem lesz rátok szükség, mert nem lesz itt már nép. Lassatok be, hogy a nyomor és szenvedés által kiüldözött lakosság helyébe új, idegen emberek fognak benyomulni az országba, hogy elfoglalják a magyar fajtat az országot. Lassatok be ezt már végre és tegyetek valamit, mert ha nem, akkor: hamar megmészol a mondas: él magyar, all Buda még.

Kétszáznyolcvanezer kivándorló egy esztendőben! Iszonytató szám. Eddig már több

mint két millió magyar ember él Amerikában. Az odakünn lévő magyarok már bizvást megálaphatnának az amerikai Magyarországot. És ha így tart még 10—20—30 évig, odakünn leszünk valamennyien. Oroszországból, a forradalom, a kancsuka és a nyomorúság hazájából, a háború, és inség által sanyargatott Oroszországból, melynek 130 millió lakosa van, nem vándorol ki annyi ember, mint Magyarországból. A mi hazánk az ő tizenkilenc millió lakosával vezet a kivándorlás tekintetében. Vannak ötszörte népesebb államok Európában, de egy sines, amely annyi polgárát üldözve a rideg idegenbe, mint a miénk.

Érzik is már nálunk a kivándorlás hatása minden téren. Első sorban a népszámlálás eredményében — Harom-négy év előtt, dacára a már akkor is erősen érezhető kivándorlásnak, Magyarország első helyen állott a szaporodó európai államok között. Ma — az utolsók között van a legutóbbi statisztikai kimutatás szerint. Pedig sem a halálozási arány nem lett nagyobb, sem a születési arány nem lett kisebb. Csak a kivándorlók száma növekedett százötven százalékkal.

Érezhető a kivándorlás a férfi-munkások számanak csökkenésén is. Mert hiszen sem gyermekek, sem asszonyok nem képezik a kivándorlók zömét, hanem 18—40 év közötti erőteljes, munkabíró férfiak, akik megtudnak küzdeni az amerikai munka hatalmas versenyével. A gyermekeket, asszonyokat, aggastyánokat itthon hagyják, mert ezek hasznát nem hajó terhet képeznek odakünn, ahol éjjel-nappal kell dolgozni a banyák mélyében, s a gyárak füstös levegőjében.

Kik fognak nálunk ezután, kik fognak a gyárakban, műhelyekben dolgozni, kik fognak katonáskodni, ha munkabíró fiatal férfaink kivándorolnak? Sem a Cunard Line hajózási társaság által az államnak juttatott nyereségű részesedés, sem Boros Samu kivándorlási feüggyelő, akinek ezt a jó állást kreálták, nem fogják tudni az országot a nagy veszteségeket kárpótolni. — Szép, szép, ha az állam a kivándorló magyaroknak olcsó és kényelmes utazást biztosít, de felér-e az azzal a megbecsülhetetlen anyagi és erkölcsi kárral, melyet a kivándorlás az országnak okoz?

Bizony kétségbeejtő a perspektíva, amelyet az évről évre rohamosan gyarapodó kivándorlás tár a szemünk elé. A nemzetpusztulásnak, az elzűllésnek perspektívája ez. Te vak, te süket nemzet, tekints be! és el fogsz borzadni a jövődől.

Mit csináljunk? Miként segítsünk e bajon? Olyan kérdés ez, amelynek helyes megoldása minden fáradságot és áldozatot megér. Meg kell akadályozni az országot romboló kivándorlást, — nem pedig hatóságilag előmozdítani.

Szociális reformokra, nagy közmunkákra, munkásjóléti intézményekre és helyes közigazgatási politikákra kifelé úgy, mint befelé, — erre van szükség, ezekkel tudjuk rabolni a munkásnépet, hogy ne hagyja el hazáját, mert terem neki is életet a jó magyar föld s gondját viselik itt is.

A közjogi nyugvópont.

Közéletünknek van egy sok tekintetben karos és veszedelmes vonása, melyet azzal lehetne jellemezni, hogy: kacérkodás a forradalommal. Elhájásodott nyárspolgároktól, akik valószínűleg nagyrészt az első

ágyúlövésre az ágy alá menekülének félelmében nemétté avatván fel magukat, kényelem és jöltétől elpuhult egyénektől, kiknek nagy része valószínűleg a forradalom első igaz jeltére külföldi furdókba menekülne üdúni, — gyakran hallani olyan nézetnyilvánítást, melynek ha következményeire figyelmeztetjük őket, — nyíltan vagy rejtettebben azt mondják, hogy amint 48-ban megmutattuk, mit tudunk, azt meg is ismételhetjük, talán több szerencsével.

Nem állítjuk ezzel, hogy a mai nemzedék nagy része, ha erre igazán szükség lenne nem tanúsítana ma is olyan bátorságot, annyi áldozatkészséget és hősiességet, mint 48-ban. Ellenkezőleg: úgy véljük, hogy nálunk a harcias hajlamok erősebben ki vannak fejlődve, mint a békés kultúrunkara való hajlam. Pedig amelyik nemzet a békés időkben nem használja ki hasznos alkotásokra és anyagi erőgyűjtésre, az zavaros, háborús időkben hasonló megpróbáltatásoknak lesz kitéve, mint az, aki fiatal, munkaképes korban elmulasztotta gondoskodni a föltételekről, melyek aggkorában a megélhetést biztosítják.

Gondoljunk csak vissza fél század előtti szabadságharcunkra és nézzük, milyen következményei voltak s rőtön belátjuk, hogy a következmények: sok ezer magyar ember idő előtti halála vagy nyomorékka tétele, akik különben hazájuknak és az emberiségnek sok hasznos szolgálatot tettek volna, tömérdek anyagi kár, dicsőségesen megküzdött csaták és végezetül — Világos; erkölcsi eldurvulás és kulturális visszaesés, abszolútizmus a maga rettenetességével; sok jó hazafi elbujdosása a száműzetésbe. Ezekből a dolgokból — végszükség nélkül — senki nem vagyakozhat egyikre sem; inkább kell törekednünk arra, hogy a kultúra feyverével mozdítsuk elő hazánk jöltét: A kultúrumbanek mindenekelőtt az embervérel kell takarékoskodnia.

E mellett nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy a pragmatika szankcióban mi is kötelezettséget vettünk magunkra az uralkodóház szemben és csak ha mi ezeket betartjuk, kívánhatjuk jogosan az uralkodótól, hogy ő is betartsa velünk szemben vallalt kötelezettségeit.

Sokszor hallani nálunk a panaszt, hogy házaknál kisebb állam van Európában, mely — külön uralkodó alatt — teljesen független. Akik így beszélnek, egyrészt megfélemeznek az uralkodóházzal szemben vallalt kötelezettségünkről, másrészt egyoldaluan lélik meg a helyzetet, nikor az országok csak területük nagysága szerint hasonlítják össze hazánkkal és a kérdést a maga egészében nem az illető országok és hazánk külső és belső viszonyainak figyelembevételével bírálják el. Mindjárt megbarátkozunk a ténynel, hogy nincs nemzeti uralkodócsaladunk, ha tisztán állana előttünk, hogy hazánkra Kelet felé milyen kultúrmisszió vár és hogy e feladatnak a mai államkapcsolatban könnyebb megfélemleni.

Az európai hatalmakra korántsem olyan közömbös a mi monarchiánk nagyhatalmú állása, mint amilyen lelkisnyúlással nálunk ezt sokan tárgyalják. Külön magyar törekvéseink tehát csak addig rokonszenvesnek az európai hatalmak előtt, amíg a monarchia nagyhatalmi állását nem veszélyeztetik. Épp ezért nem is jár nagy sikerrel az a törekvés, hogy az ellenék a maga céljai iránt a külföld érdeklődését fölkeltse, ami helyett csak azt érték el, hogy a külföld megtudta, miszerint a mi alkotmányunk keretében politikai célokra olyan eszközök is alkalmazhatók, melyek az ország anarchiába döntésére alkalmasak; de ezt a módszert a külföld sohasem fogja észszerűnek elismerni és az anarchikus Magyarország felé, — tekintve a Balkán közeiséget — mindig bizonyos nyugtalansággal és idegeskedéssel fog tekinteni.

Magyarország törvény szerint szabad és független ország. A pragmatika szankció megállapította a közös uralkodóházat s a közös és kölcsönös védelmi kötelezettséget is. A közös és kölcsönös védelem eszközei azonban, — így a külügy, a hadügy és a

pénzügy nem tetteék közöskékké. Az 1867. XII. törvényeikk szükségessékné látta a magyar állam és az uralkodó többi országai közt fennállott jogviszonyt a gyakorlati életnek megfelelően szabályozni s így vált közössé a külügy és a hadügy, valamint az ezekre vonatkozó pénzügy szervezete is.

Sok baj és kár származik abból, hogy nálunk egyoldalúan fessegetik, mihez van joga Magyarországnak és figyelmen kívül hagyják, hogy e jogokat — a gyakorlati életnek megfelelően, a pragmatika szankció következményeivel összhangba hozzák. Pedig a józan ész azt diktálja, hogy ha másokkal viszonyba lépünk, melyet szétszakítani fontos ok nélkül nem szabad, akkor gondosan kell ügyelnünk arra, hogy magatartásunk összhangban legyen az új helyzettel.

A hadsereget illetőleg, számolva a pragmatika szankció következményeivel, ha e téren az uralkodó érdekeit, a katonai szempontokat és a nemzet érdekeit összhangba akarjuk hozni — mint ideál, többet nem követelhetünk — bár elvontan többhöz is volna jogunk — annál, hogy a Magyarországól sorozott ezredeket az czedröktelenek belül igyekezzünk nyelvi, jelvények és elnevezés tekintetében magyarrá tenni. Ezen fölül maradna minden a mai állapotban és közös maradna minden olyan hadi intézmény is, melynek katonai szempontból olyannak is kell maradnia.

Külképvislet terén, a paritás szempontjából s a magyar cím érvényesülésére sokkal többet lehetne az ediginél kívánni. De persze itt is van egy határ, amelyen túlmennünk nem lehet.

Gazdasági téren a monarchia két államának különválása, ha érdekinél így követelik, nem utközhet leküzdhetetlen akadályba. A tiszta personal-unió azonban már olyasmí, ami papíron ugyan szépen fest, de a gyakorlatban azt eredményezhetné, hogy amíg az uralkodók beérnének a Dobzse Laszlók szerepével, még csak tarthatnak magukat, de az uralkodók jogait nagyrészt a népköyencek gyakorolnák; amint pedig az uralkodó a maga jogait komolyan akarna gyakorolni, a szakadás a monarchia két fele közt hamar bekövetkeznék. Hazánk fénykora pedig nem Dobzse Laszlóhoz fogható gyöngye és ingatag fejedelmek uralkodására esik. A trón tamasz nélkül olyan, mint a rossz villamharító: vonz és nem harít.

Angliára hivatkozni azért, hogy annak politikai életéből a szépre, nemcsere, célszerűre nálunk is követendő példát statuáljunk: ez nálunk soknak visszatetsző dolog; arra azonban mindenki szeret hivatkozni, hogy Angliában minden megszorított a királyi jog. Pedig ott is csak az ország kedvező fekvése teszi a királyi jogait veszély nélkül megszoríthatókká. Arra kellene hat először is törekednünk, hogy közjogi tekintetben is megtaláljuk politikai életünk a nyugvópontot, tehát külügyi és hadügyi tekintetben kijelöltesse a határokat, — melyeken a pragmatika szankció mellett a gyakorlati életet is szem előtt tartva — túlmennünk nem lehet.

A personalunióhoz való ragaszkodás egyrészt azt eredményezi, hogy az udvar, ettől való érthető elengedése miatt még olyan kiválmálmaink elé is akadályokat gördít, melyek a közös uralkodással is egészen jól összeegyeztetketők volnának, másrészt pedig az országban bent okoz rengeteg kárt és zavart a közjogi nyugvópont hiánya.

Manap a közszének túlzása és stétágazása s a mindent egyesítő közérdek hiánya folytán, fennállásuk tekintetéből más államok is nagy veszedelemben vannak. Mennyivel nagyobb nálunk ez a veszedelem, amíg közjogi viszonyaink nyugvópont-hoz nem jutnak. Amíg ezt el nem érjük, addig az üdvös haladást biztosító radikális, liberális és konzervatív pártoknak kialakulása is lehetetlen a belső reformokat illetőleg. Bizonytalan közjogi viszonyaink nagy mértékben okai annak, hogy egyrészt nem sikerül a parlamenti tanácskozás egyetlen szükséges reformját keresztülvinni, másrészt pedig sokan — lehet jóhiszeműen, de egyesek rosszakaratból is váltig azon vannak,

hogy minden közhatalosi tekintélyt tönkre tegyenek.

Ne feledkezzenek meg soha arról; mondta Washington a szabadságról kizáró amerikaiknak, hogy ilyen terjedelmes birodalomban a kormány szükségére van minden hatalomra, melylyel a szabadságnak és a polgárok bizosságnak veszélyeztetése nélkül felruházható; hogy erős kormány alatt egyesesen meglehetősen alkotmányos hatalom mellett leginkább van biztosítva a szabadság s hogy végre olyan kormány, mely nem elég erős ellentánni az árnykodóknak és mindenki polgárt a törvény korlátain belül tartani, — az feladatának: mindnyájunk biztonságának és szabadságának meg nem felelhet, az csak kormányanyék s nem érdemes a kormány névre.

A szabadság és egyenlőség eszméi nem vesznek el többé a semmibe; sőt természetüknek fogva terjednek és öregbednek a korral.

Ezek tiszta tudatában nem helyeselték mi azt, hogy a szabad magyar állam megszűnését az utóbbi években olyan merően és kizárólag a katonai kérdésekhez kötik hozzá. Hiszen látjuk, hogy — bár ezen a téren legkezebb valamit elérni, fokozatosan, a kiegyezés óta mégis haladtunk ezekben is. Mennyi fontos katonai reformot jelentett be a múlt évi januári választásokban megbukott Tisza-kormány, mely mind a magyar állapont javára és erősítésére szolgált. Csak hogy az a mi nagy bajunk, hogy nekünk a vívmányok, legyenek bármilyen becsek, csak akkor kedvesek ha nagy veszedelmek arán szereznek meg. Hiszen ha nem így volna, tekintettel arra, hogy katonai téren a magyarosításnak szinte leküzdhetetlen akadályai vannak, — annál nagyobb erővel és egyetértéssel kellett volna azon lennünk, hogy az iskolák megmagyarosítását, a Berzevics-féle törvényjavaslat törvényerőre emelésével, minden közjogi vitát egyidőre félretéve, a legürgösebben megcsináljuk.

Szantalan a teendőnk erkölcsi, kulturális, szociális, gazdasági és jogi téren és mégis az országgyűlés az utóbbi években vagy nagyon keveset, vagy semmit nem dolgozott hasznos alkotások terén. Ha erről szó esik, sokan azzal némitják el lelkiismeretüket, hogy minden bajt, — ha azt a mi közönyösségünk és mulasztásunk idézte is fel — Bécs nyakába tolják. Aki pedig arról akar meggyőződni, hogy a magyar közelet utóbbi évtizednek öbstrukciós politikája üdvös volt-e, az nézze meg ezeken évek kivándorlasi kimutatásait s rögtön tisztan fog látni.

A politikai partoknak az a kötelességük, hogy maguktartást az ország érdekében alkalmazzák és nem az, hogy a politika kultusza miatt az országot pusztulásnak tegyék ki. Így kellene felgöngyi a képviselői kötelességet. Csak hogy képviselőink józsefnek kevés a politikai tudása, még kevesebb az érzéke a népi igaz bajai iránt s az ilyenek a hasznos dologtevésnél többre becsülik azt, hogy igazságokkal bizonyos hírnévre tegyenek szert, mert csak így érvényesülhetnek.

Csak tőrjön, szenvedjen a nemzet jogaiért, mert a nemzet örökéletű: ezt halljuk mostanában sűrűn hangoztatni. Csak hogy az örökéletű nemzetnek talán mégis könnyebb, más hasznos munkában türelemmel várni katonai kívánságai fokozatos teljesítését, mint tünni és szenvedni olyasmiről, aminek azonnali megvalósulása kihatás nincsen. Sok bajtól kiméltettünk volna meg, ha nem tévesztjük soha szem elől, hogy a politikában is a legnagyobb sikerek csak erkölcsi és szellemi fegyverekkel és erőgyűjtő munkával vívhatók ki.

Hiszen a Széll-kormány idejében, mikor közállapotaink még békésebbek voltak, még magyar miniszterek tanácsát kérték ki a szomszéd országokat érdeklő dolgokban is. Ezt pedig nálunk, ahol mindig féltékenyek vagyunk az osztrák befolyásra, lelkicsinyelni nem szabad.

»A ember számára — írja egy kiváló államférfi, csak három állapot van: az anarchia, a rabás és a szabadság. Ez a három állapot mindig ugyanazon rendben

következik egymásután. Kiléptünk a rabásból, de visszatérünk hozzá, ha túlhaladva a szabadságon, ismét az anarchiahoz érünk. A rabás még azzal a gyászos sajátsággal is bír, hogy a nyugalom képe s hogy természetesen az elfajult népek érzelmeivel szövetkezik, mert kedves az egyk uralkodás dühének és nagyravagyásának, a másik rettegésének és puhaságának. A szabadság ellenben az a nehezen megtartható középút, mely a törekvés és a szilárdos folytonosság kívánja, ami jóval nehezebb, mint az erők elementáris bar, de rövid lélekzetű fellobbanása.

Bölcs és igaz mondás ez, melyet bizony jó volna, ha nálunk minél többen megszívlelnének, akiket illet.

Legujabb.

Béketárgyalások.

Budapestről táviratozzák lapunknak: A szövetkezett ellenzék vezérlőbizottsága délelőtt Kossuth Ferencz elnöklésével tartott ülésén a bizottság valamennyi tagja részt vett. Az ülésen a tegnap kiküldött szövegező bizottság javaslata alapján, véglegesen megállapították a királynak adandó válasz szövegét. Az ülés délelőtt 10 óratól délután 1 óráig tartott s a szövegező bizottság javaslatát a legalaposabban és a legbehatóbban megvitaták. Az ülésről a következő szűkszavú hivatalos értesítést adták ki:

A vezérlőbizottság végleg megállapította és formulázta azt a választ, melyet Andrásy Gyula gróf a vezérlőbizottság nevében a felséggel közölni fog.

Ujdonságok

Szentes, 1906 február 1.

— Városi közgyűlés. Szentes város képviselőtestülete f. hó 5-én, hétfőn délelőtt 9 órakor közgyűlést tart a túl a kurcai tanácskozóteremben. A közgyűlési meghívókat a polgármester ma becstája ki és ennek tárgysorozataól látjuk, hogy ezuttal kevés általánosabb érdekű ügy kerül a képviselő testület elé. Ilyen a közoktatásügyi miniszter leirata arról, hogy a kistéleki határrezszen felállítandó külterületi iskolánál alkalmazandó tanító fletésére 800 korona államsegélyt engedélyezett; ilyen a belügyminiszter rendelete az asványviz és szikviz megadóztatásáról alkotott szabályrendelet tárgyában s ilyen végül a tanácsi előterjesztés a menházon kívüli segélyezésekre engedélyezendő póthitel tárgyában.

— Népies gazdasági előadások. A gazdasági egyesületben f. hó 4-en, vasárnap délelőtt 10 órakor és f. hó 11-en, ugyancsak vasárnap, ugyanilyen időben népies gazdasági szakelőadást tartanak: Kovács Pál segéd-tanár és Németh Dénes kertész-tanító, a vásárhelyi földmives iskolától. A gazdasági egyesület ezzel nyitja meg az idei téli gazdasági szakelőadásai sorozatát, melyre azzal hívjuk fel a gazdaközönség figyelmét, hogy ezeket a népies gazdasági előadásokat nem egyesületi tagok is akadálytalanul meghallgathatják.

— Mindszentről kizsuppolt elvtárs. Fodor Akos a neve annak az apostolnak, aki a múlt hét elején a mindszentitanyák közt hirdette a világot megváltó tanokat az ottani elvtársaknak, akik a bősészédű

elvtársi tisztelgetés nagy lakomákat csaptak mindenfelé. Fodor sorbajárta a bogarátú tanyaházakat és mindenütt azt erősítette, hogy ötlet a központi partvezetéségre küldte le az elvtársaklanakadó bizalmát megacélozni és hirdetni a világot megváltó szocializmus igéit. A sok ünnepeletéstől és vendégeskedéstől mámorosan aztán Fodor beállított az »A l t a l a n o s N é p k ö r b e c« is és ott — mintha ő volna a gazda — rendezkedni kezdett. Ez felűnt a komolyabb elvtársaknak, akik áthívták a közelben lakó Tóth István községi rendőrfővezetőt. A rendőrtisztviselő igazolásra szólította fel az apostolt s miután Fodor magát igazolni nem tudta, két napi fogházbüntetés után, a főszolgabírósg eltoloncoltatta Mindszentről.

— A középiskolai reform. A közoktatásügyi minisztériumban a hét elején szakértekezlet volt az egységes jogosítású középiskola tervezetének tárgyában, Lukács György közoktatásügyi miniszter elnöklésével. Az értekezletet, melyen több miniszteri tisztviselő, egyetemi és főgimnáziumi tanár, tanfelügyelő és tankerületi főigazgató vett részt, a miniszter lendületes beszéddel nyitotta meg, melynek során egybeközött ezeket mondta:

»Addig, míg a dolgok természetes fejlődése a probléma megoldását megéri, előkészületül tettök lehet tenni. Az egyik: a gimnázium és reáliskola tanterveinek lehető közlebbhozatala egymáshoz, vagyis a két féle középiskola tanulmányi anyagában levő különbségeknek lehető elenyésztése. A másik: az egységes jogosítás, amely azt jelenti, hogy a különféle középiskolák végeredményben ugyanazokat a jogosításokat adják. E rendszer legegyszerűbb alakja az volna, ha a kétféle középiskola érintetlen hagyásával kimondatnék, hogy a reáliskola éppúgy, mint a gimnázium, mindenre jogosít. De mindenképpen helyesebbnek látszik oly középiskolai rendszer megalkotása, mely a tananyag ama részeit, melyek mulhatatlan szükségessé váltakban a számbavehető nézetek túlnyomó többsége megegyezik, kivétel nélkül mindenkire nézve kötelezővé teszi, ellenben ama részek tanítását és tanulását, melyek még nagy mértékben diskutálissak, az egyéni hajlamokra, a helyi viszonyokra, az iskolafentartók anyagi helyzetére, a körülményekre bizza. Az ország összes középiskolaiban tehát be volna rendezve teljesen egyenlő törstanítás s ezenkívül és mellette, intézetenként váltakozva, volnának oly tanfolyamok (mellettanítás), melyek a szabadválasztás szerint jelentkezőket szintén köteleznék, de sem érettségi vizsgáit tárgyai nem volnának, sem a jogosításra befolyást nem gyakorolnának. Ez az egységes jogosítás középiskola az, melynek gyors megvalósítása szemem előtt lebeg. Erről kívánnék eszmét cserélni a meghívásomra megjelent szakférfakkal.

— Seftelés a márok takarmányával. Nagy József donati magyarhoz élelmességben fogható állg húsok, hogy sok kerüljön Szentesen. Olyan ügyes, élelmes ember ő, hogy a mai takarmányosk világon egyre mára takarmányfélért árúgat a hetipiacokon és természetes, hogy manap, mikor a takarmány nagyon becses portéka, Nagy József rendszeren jó drágán is tud a maga árúján. Ő a takarmány, amit így eladogat, nem az ő földjén termelt, hogy ő kigyelme a másik földjéről elhordott takarmánnyal seftel, — ez egy kis szépségiba, a Nagy József ügyességéből élelmességén, amiért legelőbb ha a büntető bírósággal gyűlik majd meg a baja. Az első takarmányzálltmany Nagy József — persze az illető tudtan kívül és akarata ellenére, Molnár János koscsiján és Török János segítségével a

Barta Imre nagymónási földjéről vitte a hetipiacra, ahol a lopott kukoricaszarát, mert ez volt az első árú, — egy ismeretlen ember vette meg tőle 26 koronáért. Felbuzdulva a sikeren, az élelmes ember gyors egymásutánban lopott még Burján Lajos tanyájáról egy kocsi hereszénát, a kukori mellett rakodókerből pedig szintén egy kocsi szénát, mely a Czukermann Ignác tulajdona volt. Erdekés és jellemző Nagy József ügyeskedésére, hogy sem Molnár János, akitől a kocsit kölcsönözte, sem Török János, aki a takarmányrakodásnál segítségére volt, nem tudtak arról, hogy Nagy József a mások takarmányával sejtelt.

Felolvasás. Az izraelita egyház kebelében alakult felolvasó bizottság legközelebbi felolvasó estélyét f. hó 4-én, vasárnap délután 6 órakor tartja a főgimnázium rajztermében. Ez alkalommal az estélyen felolvasást tart Friedmann Gyula dr. hitközségi rabbi, — Vajda Károly főgimnáziumi tanító pedig szaval.

Könyörödmánygyűjtő cigányok. Csűrár Lajos és Csűrár Tamás csanyteleki cigányok váltig törték a fejüket azon, hogy lehetne dolog nélkül, kényelemben és jólétben átélni, tavasz nyíltaig, a telet. A nagy fejtorés eredményeként elhatározták, hogy beállanak könyörödmánygyűjtőknek. El is láttak magukat hamarosan valami iromány-felével, aztán első kísérletkén Szegvárra rucantak át, ahol isten nevében, a baranyamegyei Szentlőrinc község szűkölködő tűzkarosultjai javára kéregettek, mely megalakodással, a könyörödmányokat. Az első nap jól jövedelmezett. Hazatérőben, hogy az öskekönnyörgőt szákmányt számbavegyék, betértek Judik István gatárhöz, hogy ott is kéreghessenek. De biz ezt vesztükre tették, mert az éppen ott levő Jerus Pal tarsulati mérnök elkérte az irasait, melyekbe belepillantván, rögtön látta, hogy azok hamisak; hiszen Csanytelek község fordított pecsétje és valami marhajárlati szám volt rajtuk, az okmányok meg igazi cigánytulusban és cigánydialaktussal voltak fogalmazva. A mérnök nyomban telefonált a csendőröknek, akik kivonulva, le tartóztatták a két cigányt és bekisérték őket a járásbírószághoz, melynek fogházából azonban egyikük, Csűrár Tamás szerencsésen megugrott.

Diákmulatság. Serényen folynak az utolsó próbak a f. hó 3-ki diákmulatsággal kapcsolatos műkedvelő előadásra, mely — értesülésünk szerint — olyan lesz, hogy meg fogja lepni a közönséget a maga kiválóságával. Az előadás rendezésében a főérdem Szóts Gyula tanáré, aki a próbakat vezeti. A mulatság iránt különben olyan nagy az érdeklődés, hogy ülőhely-jegyek már alig kaphatók.

Betöréssel. A vásár szombatjára vasárnapra viradó éjszakán vakmerő módon törték be fosztogatni Veres Pal István, II tized 27. szám alatt levő házába. A nevezett gazda és háznépe kint volt a tanyán s a betörő az ablakon át hatolva be a háza, onnan több értékes ingóságot, agyancmüt, selyemkendőt s más efél ket tolvajt el. A gazsinyt másnap vették észre és azonnal jelentést tettek róla a kapitányságnak. A rendőrség is rögvést megindította a legszelésebb körű nyomozást, mindeztideig azonban eredmény nélkül.

Teljes holdfogyatkozás. F. hó 9-én, a jövő héten penteken lesz az idén az első holdfogyatkozás, melyet Európa nyugati felének lakói észlelhetnek majd teljesen. Nálunk Magyarországon a holdfogyatkozás csak részleges lesz. A természeti tünemény elé különösen a tudós világ tekint érdeklődéssel, mert a fogyatkozás alkalmával a Linné nevű holtkráter akarják a csillagászok szorosab vizsgálni tárgyavá tenni.

Rossz szomszédok. Ifjú Czillik Mihály napszamos és a vele vadházasságban élő Tóth Etel Mindszentben a Karkas Sándor hazában laktak. Ugyane hazában lakott a tulajdonos is a feleségével. Egy alkalommal Karkasné tarhonyát készített, mikor is az udvaron szaladgáló malacok rancigáni kezdtek az abrosz csúcsát, melyre a tarhonya volt szétterítve szárítás órából.

Karkasné azt hitte, hogy a bűnös malac a Czillikéké. E miatt a lakók és a házi gazdák közt szóváltás kerekedett, mely alatt Czillik fejszét ragadott és azaz kétszer Karkas felé vágott; az viszont egy meszelővel csett neki a lakójának. Közben az asszonyok is emberek segítségére siettek s ekkor aztán Czillik úgy leujtott a fejszével Karkasnéra, hogy a karja eltörtött. A küzdelemből persze Tóth Etel is derekasan kivette a részét, többször a földhöz teremtve háziasszonyát. Mindezekért a súlyos sértésekért a Czillik-házaspár a napokban a törvényszék elé került, mely az embert féltévi börtönnre ítélte, az asszonyt ellenben felmentette.

A baromfiak réme. Péter Gábor, 22 éves dorozsmai legény a nyáron szabadulva a szegedi csillagbörtönből, melynek holmi lopás miatt volt több hónapig a lakója. Kiszabadulása óta azután a nevezett legény állandó réme volt a baromfiaknak s úgy otthon a községében, mint Szegeden egyaránt garazdalkodott, a tyúklakból, sőt a fáról is leszedve és ellopta a baromfijöszágot. Ezen a jól tapaló mesterségen azután a mult vasárnap rajtavesztett, mert aznap éjjel egy Szeged felsővárosi gazdaemberhez látogatott el s éppen javában szedte le a fáról a baromfijöszágot és tömkötte bele a magával hozott szakba, mikor a gazda felnesselt és kérdőre vonta. A vakmerő tolvajt azonban ez sem riasztotta meg, leugrott a fáról és birokra kelt a gazdával, aki csak a fia segítségével tudta aztan megfékezni és bekisérni a rendőr-őrtanyára, ahol azon megleiben több hasonló bűntette derült ki a jeles fiának, akit masnap átadtak az ügyészségnek.

Agyonyomta a kocsikerék. A dorozsmai fűszolgabíró hivatal a napokban telefonon jelentette a szegedi kir. ügyészségnek, hogy Nográdi János ottani napszamos egy kocsi elgazolta és hogy a szerencsétlen ember a szenvedett sérülésekbe belehalt. Az ügyészség azonnal utasította a község előjáróságát az előleges nyomozás megejtésére és masnap Magay Lajos vizsgálóbíró is kiutazott Dorozsma a törvényszéki orvos kíséretében, a vizsgálat megejtése végett.

Revolveres helypénzszedő. Kistelekről tudják velünk megbízható forrásból, hogy Igrác József ottani helypénzszedővel kellemetlen összetűzése volt egy polgárnak a legutóbbi hetipiacon. A helypénzfizetés körül nézeteltérés tamadt a két ember közt és a vita hevetől elragadva, Igrác József revolvert rantott és lölévessel fenyegette meg a polgárt, a ki fejletést tett ezért a helypénzszedő ellen. Ha igaz az eset, akkor a törvényszékkel gyűlik meg a baja a tulheves helypénzszedőnek.

A SCOTT-féle eljárás

szerint a csukamajolj emulgalása által készül a világhírű SCOTT-féle EMULSIO A csukamajolj régen kipróbált és gyógyító ereje valóban csak a SCOTT-féle EMULSIO-ban jut teljesen érvényre, mivel ezen formában a csukamajoljat mindenki szívesen veszi be. Altal az egész szervezet sokkal erősebb lesz és betegségek eseteiben a szervezet ellentálló képességét sokkal jobban növeli, mint a közönséges csukamajolj. A SCOTT-féle EMULSIO jó ízű és határozottan könnyen emészhető A SCOTT-féle EMULSIO a legfinomabb norvégiai gyógycsukamajoljából készül és azonon hypophosphitok hozzáadásával A SCOTT-féle EMULSIO valódiságának jele: a hatan nagy csukát vivő halász védjegye. VI 2—1.

Kapható minden gyógyszerertárban.

Ezen Japra való hivatkozással és 75 fillér levélbilyeg bekladás ellenében mintá tveggel bérmentve szolgál:

Dr. BUDAI EMIL

•Városi gyógyszerertár

BUDAPEST, IV., Váci-útca 84.50

Egy eredeti levegő ára 2 K. 50 fill.

Felolvasókereszt: BÁNFALVI LAJOS.
Kiadótulajdonos: Szentes és Vidéke Könyvnyomda

Nyomatott a »Szentes és Vidéke« könyvnyomda gyorsajtóján Szentesen 1906.

Özv. Polatsek Jakabné.

III. tized 145 számú házában egy bolthelyiség lakással, esetleg lakás nélkül is április hó 1-től kiadó, esetleg előnyös feltételek mellett eladó.

8—2

MEGHIVÁS.

A „SZENTESI TAKARÉKPÉNTÁR“

1906. évi február 8-án délelőtt 9 órakor saját házában

évi rendes közgyűlést

tart, melyre a t. részvényesek tisztelettel meghívatnak.

TÁRGYSOROZAT:

1. Az 1905-ik évről készített zármérleg heterjesztése, az igazgatóság és felügyelő bizottság jelentésével, a tisztanyeremény felosztása, s a felmentvények megszavazása.

2. Ügyészi jelentés.

3. Évi költségelírányzat és leltár bemutatása.

4. Az igazgatóság 8/1906. sz. alatt kelt jelentése és javaslata Szépe Kálmán pénztárnok végkielégítése ügyében.

5. Csongrád vármegye alkotmányvédő bizottságának az iránti megkeresése, hogy az intézet évi állami adójának megfelelő összeget, a vármegyei tisztviselői fizetésének fedezhetése végett, bocsása az alkotmányvédő bizottság rendelkezésére, s ezzel kapcsolatban az igazgatóság 20/1906. sz. alatt kelt javaslata.

6. Igazgatónak 6 évre és öt felügyelő bizottsági tagnak 3 évre leendő megválasztása.

7. Kérvények és indítványok tárgyalása, melyek a közgyűlést megelőzőleg 5 nappal az elnökséghez beadatnak

8. A jegyzőkönyv hitelesítésére 2 részvényes tag megválasztása.

Szentes, 1906. évi január 27.

2—2

KISS SZIGMUND,

elnök.

JEGYZET: Kivonat az alapszabályok 22. §-ából. A közgyűlésen csak oly részvényes bír. szavazattal, ki részvényeinek vagy erről szóló zálogleveleinek az intézet hivatalában való felmutatása mellett igazolványát és szavazati jegyeit a közgyűlés előtti nap délelőtti 12 órájáig már megkezdte, s részvényeit úgy a rendes, mint a rendkívüli közgyűlés előtt 30 nappal a saját nevére jegyezten átíratá. Kivonat az alapszabályok 19. §-ából: A közgyűlés tárgyai 5 nappal a közgyűlés előtt az intézet hivatalos helyiségében kivéve, a részvényesek által megtekinthetők.

Szélvények az 1906. évi február hó 9. napjától kezdve váltaknak be az intézet pénztáránál.

Tejleadási hirdetés.

Az örgróf Palla vicini-uradalom mindszenti gazdaságának naponkénti — körülbelül 150—200 liternyi — tejfölösége eladó. Megtehető számú abonens esetén, legalább 5 liternyi mennyiségben házhoz is kihordatik és pedig november, december, január, február, március és április hónapokban literenkint 16 fillérért, a többi hat hónapban pedig 14 fillérért.

Bővebb felvilágosítással szolgál a mindszenti gazdaság kezelőbizottsága
2—1 CS. MINDSZENTEN.